

קהל עדת ישורון

י ר ו ש ל י ם

בס"ד

שעור מוריניו הרב יהודה גנס שליט"א שבת ויקהל פקודי (פרה) תשע"ב:

"שואלין ודורשין בהלכות הפסח קודם הפסח שלושים יום"¹.
ביאור דין זה הוא של' יום קודם הפסח הינם ימי הכנה לחג הפסח ולימוד הלכות הפסח הוא אחד מאופני ההכנה לחג, וכמש"כ במשנה ברורה² "כתבו האחרונים כל שלושים יום לריך לעיין בכל דבר שעושה של' ישראל בו חמץ באופן של'א יוכל להסירו בנקל".
ומטעם זה אף המפרש בשירא או היואל לדרך או עושה ביתו אולר בתוך ל' יום לפסח חייב לבצר חמנו, ואף שאינו עתיד לחזור או לפנות האולר קודם הפסח³. ואף י"א שכל הבדוק בתוך ל' יום לפסח מצרך "על זיעור חמץ"⁴.
וכנראה משום כך נהגו ישראל לעסוק בנקיון הבית וזביעור החמץ לפחות מל' יום קודם הפסח. והנה "שיראל קדושים הם ונהגו להחמיר אפילו במשהו"⁵ ולבצר הרבה מן החמץ שמעיקר הדין אין חובה לבצרו. אולם יש לבצר מעיקר הדין האם ישנה חובת זיעור חמץ גם על פירורי החמץ. ונ"מ רבתי לפירורים הנמלאים בספרים שאוכלים איתם במשך השנה או לפירורים הנמלאים במקלדת המחשב וכו' וכו'. וזה החלי בעזר לורי וגואלי.

האם ישנה חובה לבצר את פירורי החמץ

[א] פסחים ו: "אמר רב יהודה אמר רב הבדוק צריך לבטל ... אי נימא משום פירורים הא לא חשיבי", ומבואר מדברי הגמ' שהמשהה פירורי חמץ בביתו בפסח אינו עובר משום בל יראה ובל ימצא, דאף אם לא ביטלם בפועל, מכיון שאינם חשובים אצל בני אדם ה"ה כאילו ביטלם. ולפי"ז כתב בשו"ת אגרות משה⁶ שאין צריך לבדוק ולבצר פירורי חמץ מביתו כשמבצר חמצו קודם הפסח.
[ועיי"ש שהסתפק האם דוקא בפירורים דקים או אף בחתיכות חמץ כל שאין בהם כזית אין בהם חובת זיעור⁷].
ומאידך בחיי אדם⁸ ובחזו"א⁹ כתבו שאף שבפירורים אין משום בל יראה, מ"מ מחשש שמא יבואו לאכלם חייבים לבערם או לעשות מחיצה בפניהם, וכן כתב הח"ח בספרו מחנה ישראל.
[ב] ולכאן הנידון בזה תלוי בפלוגתת רש"י ותסו' ריש פסחים¹⁰ מדוע תיקנו חז"ל לבצר את החמץ ולא לסמוך על ביטולו, דלרש"י טעם הדבר הוא משום איסור בל יראה [שמא לא יבטל האדם את חמצו בלב שלם וכמש"כ בר"ן שם] ולתו' טעם הדבר הוא שמא מתוך שרגיל האדם כל השנה בחמץ יבוא לאכלו בפסח.
ומעתה לרש"י בפירורים מכיון שאין בהם משום איסור בל יראה אין חובה לבערם בפסח¹¹, ומאידך לתו' אף שאין בהם משום בל יראה עדין איכא למיחש שמא יבוא לאכלם.

¹ פסחים ו, שו"ע סי' תכ"ט.

² ס"ו תל"ו.

³ שו"ע סי' תל"ו.

⁴ עיי בה"ל שם ס"א ד"ה ולא יברך.

⁵ משנה ברורה סי' תמ"ב שעה"צ ס"ק נ"ב.

⁶ או"ח חלק א' סי' קמ"ה.

⁷ וצ"ע דלשיטתו שמוכח כן מדברי הגמ' בפסחים שם, הלא שם מבואר שדוקא גלוסקא יפה אינה בטלה מאליה

[עכ"פ לפי' תו' שם], ומבואר שכל שאינו בכלל גלוסקא יפה בטל מאליה, וצ"ב.

⁸ כלל קי"ט סעיף ו'.

⁹ ס"ו קט"ז.

¹⁰ ב.

¹¹ ואמנם בח"א [שם] הוכיח מהא דיש חובה לבדוק בחורים וסדקים שישנה חובה לבדוק אף אחר פירורים, וצ"ע דלרש"י ע"כ אין הדין כן, וצ"ב.

קהל עדת ישורון

י ר ו ש ל י ם

ג] והנה מבואר בשו"ע שמי שלא בדק חמצו קודם הפסח עליו לבדוק לאחר פסח שמא יבוא לאכלו [ואם יאכלו יעבור על האיסור מדברי חכמים לא לאכול חמץ שעבר עליו הפסח], ומבואר מזה שנקטי' להלכה כתו' שמשום שמא יבוא לאכלו גרידא¹² יש לבדוק את החמץ¹³, וצ"ע א"כ דברי האג"מ שכתב שבפירושים מכיון שאין בהם משום בל יראה אין חובה לבערם.

ד] ובדברי הח"ח מצינו סתירה בנידון זה, דמאידיך בספר מחנה ישראל כתב כחזו"א שישנה חובה לבער את הפירושים וכו"ל, ומאידיך במ"ב¹⁴ כתב לענין פירושים הנמצאים תחת המטה שאין חובה לבערם, וצ"ע.

ובפשטות כונתו לחלק בין פירושים שרגילים לאכלם שבהם יש חשש שמא יבוא לאכלם לבין פירושים מתחת המטה שמחמת טינופם אין אדם אוכלם אף פעם, וכדכתב המ"ב גופיה¹⁵ "אבל אם היה מטונף קצת ופחות מכזית א"צ לבער לכו"ע."

ה] והנה החזו"א לשיטתו כתב שספרים שאין אדם נזהר במשך השנה לא ללמוד בהם בשעה שאוכל יש לבדקם או לעשות מחיצה בפניהם¹⁶. אולם כידוע מנהג רוב ישראל שלא להקפיד בזה, וביותר שלחזו"א בפשטות בביהכ"ס שרגילים לאכול שם הלומדים וכדו' אסור להשתמש בסידורים ושאר הספרים בפסח, והלא המנהג בכ"מ להקל בזה.

ובפשטות טעם המנהג בזה פשוט שמכיון שאין הדרך לעולם לאכול פירושים הנמצאים בספרים, שוב הו"ל כפירושים הנמצאים מתחת המטה וכדו' שאין חובה מעיקר הדין לבערם. שוב הראוני שכ"כ מרן הגרשז"א בחי' כת"י על פסחים¹⁷.

[ולהנ"ל לכאו' מעיקר הדין אין חובה לנקות את מקלדת המחשב קודם הפסח, וגם לענין נקיון הכיסים די מעיקר הדין לבדוק שאין בהם חמץ גדול בעין ותו לא.]

ומ"מ מנהג אבותנו שלא להניח ספרים אשר משתמשים בהם כל השנה עם חמץ על השלחן שאוכלים עליו בפסח, וכן להטמין את הברכונים זמירות השבת וכדו' ספרים שמצוי בהם הרבה פירושי חמץ מחשש תערובת חמץ.

¹² אלא דצ"ע בבודק רק מחמת זה האם יברך, דשמה כמו בבודק לאחר הפסח אינו מברך ה"ה בכה"ג.

¹³ ורש"י לשיטתו פירש בפסחים: את דברי המשנה "לא בדק בתוך המועד יבדוק לאחר המועד" באופן אחר, עיי"ש. ולשיטתו אין חובת בדיקה לאחר הפסח.

¹⁴ סי' תל"ג שעה"צ ס"ק ל"ג.

¹⁵ סי' תמ"ב מ"ב ס"ק ל"ג.

¹⁶ במעשה רב הובא שכן נהג גם הגר"א לבדוק הספרים. אולם צ"ע אם דעת הגר"א שכן הוא מדינא או שעשה כן לחומרא.

¹⁷ הובאו הדברים בס' הליכות שלמה פ"ה סעיף ו' ושם הערה י', עיי"ש.